

## OK08. Politikerne har grebet ind for mindre før

*De begrundelser, der førte til politiske indgreb i de langt mindre omfattende konflikter i 1995 og 1999 er allerede opfyldt i 2008*

### ANALYSE

Politiken 30. april

JESPER DUE og JØRGEN STEEN MADSEN

Konflikten på det offentlige arbejdsmarked er nu gået ind i den tredje uge. Alle venter på alle, og FOA og Sundhedskartellet gør alt for at tilrettelægge et nødberedskab, der minimerer de negative konsekvenser, og dermed sikrer, at regering og folketing ikke kan få et påskud til at gribe ind. Men hvad var det egentlig for begrundelser, der blev anvendt ved de tidligere indgreb mod konflikterne i hospitalssektoren og på ældreområdet i henholdsvis 1995 og 1999? Det korte svar er, at de problemer, der i disse situationer begrundede indgrebet, allerede er til stede her to uger inde i konflikten i foråret 2008. Årets konflikt er ydermere langt mere omfattende end konflikterne i 1995 og 1999, så grundlaget for et indgreb er – vurderet i forhold til den hidtidige praksis – på plads.

I 1995 startede konflikten den 1. maj med deltagelse af i alt ca. 7.000 sygeplejersker, hvoraf godt halvdelen var lockoutet af Amtsrådsforeningen. Med et lockoutvarsel fra KL ville konflikten blive udvidet fra 1. juni og dermed ramme alle menige sygeplejersker i den kommunale hjemmepleje.

Efter godt tre ugers forløb fremsatte regeringen den 23. maj et lovforslag, der skulle standse konflikten. Forslaget blev endelig vedtaget den 24. maj, hvorefter de strejkende blev pålagt at normalisere arbejdet med virkning senest fra lørdag den 27. maj, dvs. efter næsten fire ugers strejke og lockout.

Den daværende arbejdsminister, Jytte Andersen, sagde i sin forelæggelse, at der ikke var nogen udsigt til, at parterne kunne nå hinanden. Regeringen fandt, at situationen på trods af det aftalte nødberedskab var så alvorlig, at et lovindgreb var nødvendigt. Ventelisterne var vokset voldsomt i perioden, og blev konflikten ikke stoppet, ville de stige yderligere. ”Sker dette vil befolkningens sundhedstilstand udsættes for en alvorlig risiko, og konsekvenserne heraf kan blive uoverskuelige.”

Ydermere ville optrapningen af konflikten i kommunerne den 1. juni – trods etableringen af et nødberedskab – ikke kunne undgå at ”... få alvorlige konsekvenser for mange syge og gamle mennesker.”

Indgrebet fastlagde løn- og arbejdsvilkårene for de berørte grupper på et niveau, der svarede til det indgåede KTO-forlig – dog med den tilføjelse, at der nedsattes et analyseudvalg, der skulle undersøge mulighederne for omstruktureringer mv. Hvis der derigennem kunne skaffes yderligere midler, kunne de fordeles efter forhandling mellem parterne. Hvis parterne ikke kunne enes, skulle fordelingen afgøres af en opmand, der i øvrigt var den stadigvæk fungerende forligsmand for det offentlige område, Mette Christensen.

I 1999 stemte sygeplejerskerne imod KTO-forliget, hvorefter der blev varslet konflikt. Der var mæglingsbestræbelser i Forligsinstitutionens regi, men det endelige sammenbrud kunne konstateres den 12. maj. Da der ikke var udsigt til, at parterne kunne nå hinanden, brugte forligsmand Mette Christensen ikke muligheden for at udsætte konflikten, der dermed trådte i kraft som varslet den 13. maj. Regeringen ved arbejdsminister Ove Hygum fremsatte lovforslag om at standse konflikten den 20. maj. Allerede dagen efter den 21. maj blev loven endeligt vedtaget. Den trådte i kraft fra døgnets begyndelse den 22. maj, hvor arbejdet derfor også skulle genoptages efter otte dages strejke.

I bemærkningerne til lovforslaget og ministerens forelæggelsestale fremhævedes det, at situationen allerede var alvorlig – selvom der var iværksat et omfattende nødberedskab. Konflikten omfattede 5.000 sygeplejersker, heraf ca. 2.000 i den kommunale hjemmepleje i 15 kommuner. Arbejdsministeren angav tre sammenhængende begrundelser for indgrebet.

For det *første* var det efter regeringens opfattelse uholdbart, at hjemmeplejen i 15 berørte kommuner ikke kunne yde sygepleje i sædvanligt omfang til de flere end 18.000 syge og gamle, der berørtes af konflikten. ”Det medfører utryghed, gener og i den sidste ende lidelser for en befolkningsgruppe, som i forvejen er stærkt udsat.”

For det *andet* fandt regeringen det uacceptabelt, at omkring 1.500 operationer dagligt blev aflyst. Det betød, ”... at en stor og stadig stigende befolkningsgruppe påføres yderligere ubehag og evt. smerter samt utryghed med hensyn til, hvornår deres lidelse nu kan forventes afhjulpet.”

For det *tredje* var det særligt betænkeligt, at forundersøgelser i stort omfang også udsættes. ”Patienter får herved forlænget uvisheden om lidelsens karakter, sygdomsforløb og behandling, og lidelser opdages eventuelt først på et sent tidspunkt.”

Det var begrundelse nok for et indgreb, når det blev sammenholdt med, at der ifølge parterne ikke var udsigt til, at de kunne løse konflikten ved fornyet forhandling. DSR havde tilkendegivet, at et forlig kun var muligt, hvis rammen blev brudt, og det var afvist fra arbejdsgivernes side – bakket op af de øvrige lønmodtagergrupper i KTO. Derfor var det efter regeringens opfattelse meningsløst at lade konflikten fortsætte med de alvorlige konsekvenser, det ville indebære. Indgrebet fastlagde dermed en ramme for de strejkende på samme niveau som KTO-forliget, idet heller ikke regeringen ville give de strejkende mere end de øvrige i KTO.

Argumentationen i 1995 og 1999 ligner meget hinanden, og hvis det er begrundelse nok, er grundlaget også til stede for et indgreb i 2008. Især når man tænker på, at de tidligere konflikter omfattede mindre end 10.000 ansatte, hvor det i år er op mod 100.000, der er sendt i strejke. Problemet med de udsatte operationer og undersøgelser er således mangedoblet under denne konflikt sammenlignet med tidligere.

Når indgrebet alligevel ikke er kommet endnu, er det næppe et udtryk for, at regeringen og de politiske partier i dag i højere grad end i 1990'erne respekterer aftalefriheden i den danske model. Det hænger snarere sammen med det politiske spil, der har præget OK 2008 fra starten, og som gør det vanskeligt for både Dansk Folkeparti og Socialdemokraterne at gennemføre et hurtigt indgreb. Det er trods alt kun få måneder siden, at de lovede de offentligt ansatte med SOSU-grupperne i spidsen fem milliarder kroner ekstra.

Men måske venter politikerne på resultatet af afstemningen om mæglingsforslaget på daginstitutionsområdet den 13. maj. Så kan hele situationen afklares i et hug, og konflikten vil få en længde svarende til forløbet i 1995.

*Kilder:* Folketings Tidende 1995 og 1999; Jesper Due og Jørgen Steen Madsen: 'Forligsmagerne', Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1996; Jesper Due, Jørgen Steen Madsen og Carsten Strøby Jensen: 'De kollektive overenskomstforhandlinger i Danmark 1999', FAOS' Forskningsnotater nr. 25, 1999.

*Jesper Due og Jørgen Steen Madsen er begge professorer og arbejdsmarkedsforskere ved forskningscenteret FAOS på Københavns Universitet.*

*FAOS  
30.04.08*